

FELIKS MITURA, STANISŁAW WECLAWIK

INOCERAMUS REGULARIS D'ORB.
 Z WARSTW INOCERAMOWYCH PŁASZCZOWINY
 MAGURSKIEJ
 (Tabl. XLVI i 1 fig.)

Inoceramus regularis d'Orb. des couches à Inocerames de la nappe
 de Magura
 (Pl. XLVI et 1 fig.)

W obrębie płaszczowiny magurskiej, na południe od Gorlic, widoczne jest duże wypiętrzenie kredowe (H. Świdziński, 1953) Uścia Gorlickiego (dawniej Ujście Ruskie).

W południowej części tego wypiętrzenia, na wschód od Uścia Gorlickiego, pomiędzy wsią Kwiatoniem a Smerekowcem (fig. 1) istnieją odsłonięcia warstw inoceramowych, w których stwierdzono liczne okruchy inoceramów, a także większy okaz oznaczony jako *Inoceramus regularis* d'Orb.

Inoceramus regularis d'Orb., 1846

Tabl. XLVI, fig. 1a, b

1846. *Inoceramus regularis*, d'Orbigny: Paléontol. Franç., Terr. crét. III, str. 516, tabl. 410, fig. 1--2.

1899. *Inoceramus cripsii* var. *regularis*, Simionescu: Fauna cretac. superiora, str. 30, tabl. 2, fig. 10.

Materiał

Odcisk skorupy lewej, wys. 7 cm, dł. 7 cm, z częściowo zachowaną skorupą. Rzeźba okazu bardzo dobrze zachowana.

Opis

Forma płasko-wypukła, o skorupie grubej do 1/2 mm. Rzeźba okazu składa się z wąskich, zaokrąglonych pierścieni przyrostowych, przedzielonych płaskimi bruzdami szerokości 5—8 mm, które zewężają się ku szczytowi do 3 mm. Łuki pierścieni regularne, symetryczne, silnie wygięte w dół i nieco do tylnego brzegu, przecinają brzeg zamkowy ukośnie. Równoległe do pierścieni przyrostowych biegną na bruzdach delikatne linie przyrostowe w odstępach 0,5 mm.

Uwagi

Okaz jest zgodny z holotypem d'Orbigny'ego (1843—47), a zwłaszcza z typoidem Simionescu (1899).

Stratygrafia

Santon górny — mastrycht dolny (Francja, Austria, Rumunia, Niemcy, Polska).

Warstwy inoceramowe, wśród których znaleziono okaz *Inoceramus regularis*, widoczne są w skarpie drogi łączącej Smerekowiec z Kwiaton-

niem (fig. 1), a także w korycie rzeki Zdyni. Tak w rzece, jak też i w skarpie warstwy są odwrócone i zapadają pod zmiennym kątem ku wschodowi.

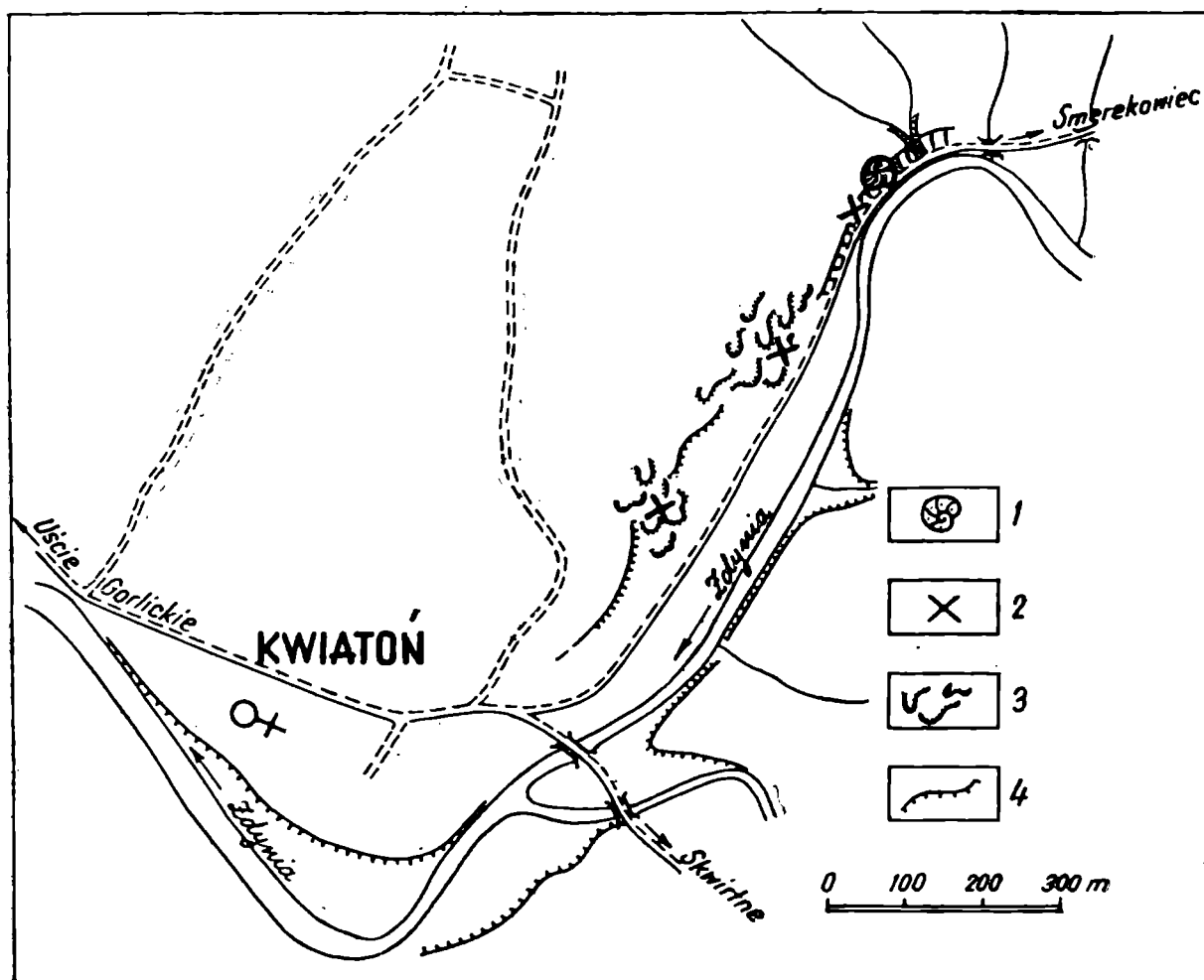

Fig. 1. Miejsce znalezienia inoceramów. 1 — miejsce znalezienia oznaczonego okazu; 2 — występowanie szczątków inoceramów; 3 — osuwiska; 4 — krawędzie morfologiczne

Fig. 1.: 1 — L'endroit où *Inoceramus regularis* a été trouvé; 2 — débris des Inocérames; 3 — éboulement; 4 — escarpement

Pod względem litologicznym serię warstw inoceramowych tworzy kompleks łupkowo-piaskowcowy o przewadze skał ilastych. W profilu, około 20 m miąższości widocznym w skarpie, jedynie w górnej jego części (stratygraficznie najniższej) obserwuje się grubą ławicę piaskowca. W pozostałym fragmencie odsłonięcia, z wyjątkiem jedynej ławicy o miąższości 80 cm, przeważa drobnorytmiczny flisz, na który składają się cienkie (4—20 cm) ławice piaskowców, poprzegradzane łupkami różnego koloru i o różnych cechach teksturalnych. Najczęściej obserwuje się tu łupki margliste, oliwkowozielonawej barwy, a także blaszkowo łupiące się łupki czarne, nie burzące z HCl. Cienkoławicowe piaskowce tej serii są z reguły drobnoziarniste, na świeżo stalowoszare, mikowe, wapniste, przeważnie o skorupowym warstwowaniu. Po zwiertzeniu przybierają barwę zielonawą — charakterystyczną dla całości odsłonięcia. Spągowa część cienkoławicowych piaskowców pokryta jest bardzo bogatym zespołem hieroglifów, najczęściej pochodzenia organicznego.

Piaskowiec, na którego spągu znaleziono okaz *Inoceramus regularis*, należy do tego typu piaskowców cienkoławicowych. Jakkolwiek blok z inoceramem tkwił luźno w rumoszu dolnej części odsłonięcia, to jednak przynależność jego do tej serii nie ulega wątpliwości. Świadczy o tym charakter litologiczny piaskowca, jego skorupowe warstwowanie, zespół hieroglifów oraz ułamki batysyfonów, widoczne na jego spągu (Tabl. XLVI, fig. 2).

Warstwy inoceramowe okolicy Kwiatów-Smerekowiec posiadają stosunkowo bogatą makrofaunę. Oprócz stwierdzonego przez autorów inocerama a także licznych punktów z ułamkami skorup inoceramów (fig. 1), grupujących się najczęściej w wypukłościach hieroglifów przeważnie organicznego pochodzenia, należy wspomnieć o znalezionym w pobliżu (Kwiatów) okazy inocerama oznaczonego jako *Inoceramus haueri* Z u g m a y e r oraz o amonicie z rodzaju *Phylloceras* (W. S z a j n o c h a, 1896). Ponieważ *Inoceramus haueri* występuje w santonie (M i t u r a, 1963), na podstawie zatem znalezionych tutaj inoceramów można zaliczyć warstwy inoceramowe okolicy Kwiatów-Smerekowiec do santonu górnego.

Pomimo dość licznych stanowisk z oznaczonymi inoceramami (F. M i t u r a, 1963; S. K r a j e w s k i, J. U r b a n i a k, 1964) *Inoceramus regularis* d'O r b. jest stosunkowo rzadko spotykanym gatunkiem w Karpatach. Na terenie płaszczowiny magurskiej istnienie jego, bez opisu, notuje B. B ö h m (1932) w okolicy „Świątkowej Jaworza, Wołowca”.

Z najbliższego rejonu płaszczowiny magurskiej — w serii przedmagurskiej — stwierdzono również występowanie *Inoceramus regularis* d'O r b. w rejonie potoku Przybędza, ale już w marglach pstrych przynależnych do senonu górnego (F. M i t u r a, 1963).

Instytut Naftowy
Katedra Geologii AGH
Kraków, listopad 1964

WYKAZ LITERATURY BIBLIOGRAPHIE

- B ö h m B. (1932), Sprawozdanie z badań geologicznych wykonanych w r. 1931 na SW ćwiartce arkusza Jasło-Dukla. *Posiedz. nauk. Państw. Inst. Geol.* 33, Warszawa.
- K r a j e w s k i St., U r b a n i a k J. (1964), Znaleźiska fauny w północnych Karpatach fliszowych. Cz. I. Wielkokomórkowce. *Biul. Inst. Geol.* 179, Warszawa.
- M i t u r a F. (1963), Inocérames du crétacé supérieur du flysch des Carpates septentrionales. *Ass. Géol. Carpat-Balk. V-ème Congr. 3/2. Communications.* București.
- d'O r b i g n y A. (1843—47), Paléontologie Française. Terrains crétacés, III. Lamelli-branches. Paris.
- S i m i o n e s c u J. (1899), Fauna cretácica superióra de la Úrmös (Transilvania). *Acad. Románá,* 4, București.
- S z a j n o c h a W. (1896), Atlas Geologiczny Galicji. Tekst do zesz. 6 *Komis. Fizjogr. AU.*, Kraków.
- Ś w i d z i ń s k i H. (1953), Karpaty fliszowe pomiędzy Dunajcem a Sanem. *Reg. Geol. Pol.* I, z. 2, Kraków.

RÉSUMÉ

Dans les couches à Inocérames de la nappe de Magura paraissant à Sud de Gorlice, on a trouvé *Inoceramus regularis* d'O r b (Pl. XLVI, Fig. 1a,

b), C'est le deuxième spécimen connu de cette espèce, trouvé dans les couches à Inocérames de la nappe de Magura. *Inoceramus regularis* déterminé, ainsi qu' *Inoceramus haueri* Z u g m a y e r constaté autrefois dans cette région par S z a j n o c h a (1896), permettent de déterminer l'âge des couches à Inocérames y présentes, comme Santonien supérieur.

L'Institut de Pétrole, Cracovie

Le Laboratoire de Géologie

de l'Ecole des Mines et de la Métallurgie, Cracovie

traduit par M. Langie

OBJAŚNIENIA TABLICY XLVI
EXPLICATIONS DE LA PLANCHE XLVI

Fig. 1. *Inoceramus regularis* d'Orb., 1 x; a — odcisk skorupy lewej na skale; b — pozytyw na plastelinie; santon górny

Fig. 1. *Inoceramus regularis* d'Orb., 1 x; a — empreinte de la coquille gauche sur la roche; b — le positif sur la plasteline; Santonien supérieur

Fig. 2. Spągowa część piaskowca z odciskiem skorupy inocerama

Fig. 2. La partie basale du grès avec l'empreinte de la coquille de l'Inocérame

